

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування інформаційної культури майбутніх педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BUTKEVYCH Anton Volodymyrovych – PhD student in philosophy Specialty: 011 Educational pedagogical

sciences Central Ukrainian State University named after Volodymyr Vynnychenko.

Scientific interests: formation of information culture of future teachers.

Стаття надійшла до редакції 01.05.2024 р.

УДК 378.013:001.8(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-214-141-145

ВОЛКОВА Марина Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних наук
Державного університету економіки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3182-7639>
e-mail: a.volikov@ukr.net

КОВАЛЬ Ганна Володимирівна –

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри
публічного управління та адміністрування
Державного університету економіки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5317-6876>
e-mail: koval.gv@ukr.net

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ПЕДАГОГІЧНА ПЕРСОНАЛІЯ»

У статті розглянуто сутність поняття “педагогічна персоналія” провідними українськими науковцями (Н. Гуман, Н. Дічек, Л. Голубнича, О. Сухомлинська, Л. Смолінчук) та розкривається значення педагогічної персоналії в історико-педагогічних дослідженнях сучасності.

Встановлено, що вивченню персоналії приділяється значна увага, поняття “персоналія” тлумачиться на новому теоретико-методологічному рівні в сукупній системі особистих, соціальних та наукових детермінант.

З’ясовано, що педагогічна персоналія є провідним напрямом сучасних історико-педагогічних досліджень як українських так і зарубіжних вчених, які обирають предметом свого вивчення різні аспекти життєдіяльності особистості у культурологічному аспекті.

Наголошено, що біографічна складова є і залишається основою змісту навчальних курсів таких дисциплін як «Історія України», «Історія української державності», «Історія педагогіки», «Філософія», «Українська література» та ін. Відтак, звернення до педагогічних персоналій значно розширює уявлення молодого покоління про вчених, педагогів, діячів культури, які внесли значний вклад у розвиток освіти і науки в Україні.

Узагальнено, що сучасні історико-педагогічні дослідження не можливо здійснювати оминувши представників національної педагогічної думки минулого та сучасності. На сьогодні теоретико-методологічні підходи до з’ясування сутності “педагогічна персоналія” перебувають в активній стадії розвитку, а саме: переглядається сама процедура історико-біографічного дослідження, розширюється її діапазон, розробляються нові критерії аналізу життєвого і творчого шляху персоналії та використовується сучасний інструментарій до особистісних біографічних характеристик персоналії.

Ключові слова: персоналія, історико-педагогічні дослідження, біографічний підхід, джерела, освіта.

VOLIKOVA Marina Mykolaivna –

Candidate of Pedagogical Sciences,
associate professor at the Department
of Social-Humanitarian Science,
The Kryvyi Rih State University
of Economics and Technology
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3182-7639>
e-mail: a.volikov@ukr.net

KOVAL Ganna Volodymyrivna –

Doctor of Science in Public Administration,
Professor, and Chair of Public Administration and
Administration Department at the State University of
Economics and Technology
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5317-6876>
e-mail: koval.gv@ukr.net

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE STUDY OF THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF «PEDAGOGICAL PERSONNEL»

The article examines the essence of the concept of "pedagogical personality" by leading Ukrainian scholars (N. Gumpan, N. Dichak, L. Holubnycha, O. Sukhomlinska, L. Smolynchuk) and reveals the significance of the pedagogical personality in the historical-pedagogical research of the present.

It is established that considerable attention is paid to the study of personalities, and the concept of "personality" is interpreted at a new theoretical and methodological level in the aggregate system of personal, social, and scientific determinants.

It is clarified that the pedagogical personality is a leading direction of modern historical-pedagogical research both by Ukrainian and foreign scholars, who choose various aspects of individual life in a cultural aspect as the subject of their study.

It is emphasized that the biographical component remains the basis of the content of educational courses such as "History of Ukraine", "History of Ukrainian Statehood", "History of Pedagogy", "Philosophy", "Ukrainian Literature", etc. Therefore, referring to pedagogical personalities will significantly broaden the young generation's understanding of scientists, educators, and cultural figures who have made a significant contribution to the development of education and science in Ukraine.

It is summarized that contemporary historical-pedagogical research cannot be carried out without addressing representatives of national pedagogical thought of the past and present. Today, theoretical and methodological approaches to clarifying the essence of the "pedagogical personality" are in an active stage of development, namely: the procedure of historical-biographical research is being reviewed, its range is expanding, new criteria for analyzing the life and creative path of personalities are being developed, and modern tools for personal biographical characteristics of personalities are being used.

Key words: *personality, historical-pedagogical research, biographical approach, sources, education.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. За роки незалежності України вченими-педагогами здійснено вагомий внесок у розвиток національної системи освіти та виховання. Однак у сучасному науковому дискурсі спостерігається активне звернення дослідників до творчої біографії персоналій, які в свій час залишили помітний внесок у скарбницю історико-педагогічної науки. Активні дослідження останніх років свідчать про те, що використання в будь-якій галузі гуманітарного знання (філософії, соціології, психології, історії, педагогіці) життєпису або біографічного опису дозволяє істотно покращити наукове дослідження, а відтак дає змогу пошукачеві усвідомити багатоманітність зв'язків простежити динаміку історико-педагогічних процесів, в яких відбувалася життєдіяльність тієї чи іншої особистості. Із цих позицій, дослідження виокремленої складної і багатаспектної проблеми потребує виваженого підходу до вибору надійного та дієвого дослідницького методологічного інструментарію й розуміння та використання сучасних підходів до висвітлення особистісних біографічних характеристик персоналій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відзначимо, що поняття "персоналія", попри її порівняно недавнє уведення (лише з другої половини ХХ століття), коли постало питання достовірності історико-педагогічних джерел та з'ясування внеску педагогічних персоналій є загально визнаним у вітчизняній і зарубіжній науковій думці. Сутність даної категорії докладно розкрито в працях А. Бойко, Н. Гупана, М. Євтуха, С. Мікулинського, Н. Ничкало, Л. Смолінчук, А. Сбруєвої, О. Сухомлинської, М. Ярошевського. Слід вказати, що в історико-педагогічній науці застосовуються різні підходи до визначення понять "персоналія", "освітня біографія", що часто використовуються як синонімічні. Так, Е. Днепров, описуючи різні підходи і засоби проведення історико-педагогічних досліджень, використовує поняття "персоналія", натомість вчені В. Безрогов і Т. Матуліс оперують терміном "освітня біографія", доктор педагогічних наук професор, дійсний член НАПН України О. Сухомлинська вважає за доцільне використання у науковому обігу терміну

"педагогічна персоналія". Аналіз досліджень свідчить, що в останні роки вивченню персоналій приділяється значна увага, поняття "персоналія" тлумачиться на новому теоретико-методологічному рівні в сукупній системі особистих, соціальних та наукових детермінант.

Мета статті – генералізувати поняття "педагогічна персоналія" історико-педагогічного дослідження та окреслити теоретико-методологічні підходи до визначення його сутності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історико-педагогічні дослідження показують, що без звернення до спадщини видатних українських педагогів, які вплинули на розвиток освіти в виховання не можливо проводити ґрунтовну наукову роботу. Нині цілісне вивчення творчого доробку та біографічного опису видатних вчених минувшини в наші дні є провідним інструментарієм для здійснення історико-педагогічних досліджень.

Державні нормативні документи у галузі освіти декларативно визначають роль і місце в історії України видатних персоналій. Зокрема, у чинному законодавстві (ст. 6 Закону України «Про освіту») зазначається, що засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є *людиноцентризм*, зокрема освіта має носити гуманістичний характер й ґрунтуватися на культурно-історичних цінностях українського народу, його традиціях духовності минулого і сучасності. Відтак, виховання дітей та молоді повинно бути спрямоване на формування національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури [4].

Відзначимо, що цей підхід простежується і в Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років (Проект). У розділі «Проблеми, досвід та перспективи», наголошується на необхідності розбудови національної системи освіти з урахуванням кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття й об'єднати зусилля суспільства на розв'язання найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епісі [5].

У Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) також робиться наголос на формуванні ключових компетентностей та здатності здобувачів успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших особистих якостей. А відтак поєднання освіти з наукою з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях [6]. Саме тому актуальним на сьогодні і завтра є модернізація змісту вищої освіти, особливого значення набуває проблема формування у здобувачів національної свідомості та патріотизму. Насамперед це стосується молодого покоління, яке починає самостійне життя і потребує засвоєння певного обсягу педагогічних та історичних знань. Адже патріотизм починається із свідомого, відповідального, патріотичного ставлення до рідного класу, рідної школи, закладу вищої освіти.

Також слід додати, що у більшості країн світу, зокрема й в Україні біографічна складова є основою змісту навчальних курсів таких дисциплін як історія України, історія педагогіки, філософія, українська та зарубіжна література та ін. Як бачимо, в освітньому просторі назріла нагальна потреба використання найкращих здобутків вітчизняної історико-педагогічної думки, тож звернення до педагогічних персоналій значно розширить уявлення молодого покоління про вчених, педагогів, діячів культури, які внесли значний вклад у розвиток української культури та державності.

Крім того, варто наголосити, що в історико-педагогічній літературі термін “педагогічна персоналія” майже не опрацьовано, хоча деякі дослідники такі як (Е. Дніпров, О. Пискунов О. Сухомлинська, М. Ярошевський) ним оперують й широко використовують у власних історико-педагогічних дослідженнях. Сьогодні вимагає системного підходу та термінологічної узгодженості щодо використання понятійно-категоріального апарату в історико-педагогічних дослідженнях. У науковій літературі є чимало визначень “педагогічна персоналія”, яка входить до ряду аналогічних понять “особиста історія”, “життєпис” та ін. З’ясуємо сутність деяких з них.

Так, академік О. Сухомлинська у праці «Українська педагогіка в персоналіях» (2005 р.) з-поміж історико-педагогічних досліджень виокремлює саме термін “педагогічна персоналія”, тим самим вказуючи на те, що педагогічна персоналія репрезентує доробок того чи іншого педагога як індивідуального творця, але передусім як виразника думки і практики своєї епохи. Вона допомагає представити формалізований загальнопедагогічний процес як діалоговий, полідіалогічний, персоніфікаційний і конкретизований. На переконання вченої, «...безпосереднє звернення до творчої біографії на сьогодні є і традицією, й інновацією, оскільки

збагачує та урізноманітнює наші уявлення про історико-педагогічний процес, сприяє його новому прочитанню, а також відкриває нові грані, новий зміст, нові цінності цього процесу як важливі аспекти наукового дискурсу» [8, с. 4].

Загалом у історико-педагогічній науці розроблені критерії аналізу життєвого і творчого шляху персоналій, які простежуються у працях як українських так і зарубіжних вчених. О. Сухомлинська вважає, що такими критеріями можуть виступати такі складові:

- 1) життєпис педагога («особистісна історія»);
- 2) його власний підхід до педагогічного процесу (моральний, етичний зміст творчості);
- 3) предметний підхід (участь або відокремленість від сучасного йому педагогічного процесу);
- 4) ідейно-соціальні, культурницькі засади (розмаїття зв’язків з епохою, ступінь і сила їхніх впливів на педагогічні погляди) [5, с. 4]. Саме завдяки вищезначеним складовим, на думку О. Сухомлинської, історико-педагогічне дослідження в кінцевому результаті набуде структурно-логічної впорядкованості.

Крім того, молодим науковцям у власних історико-педагогічних дослідженнях О. Сухомлинська радить використовувати різні підходи, (біографічний, парадигмальний, феноменологічний) до висвітлення творчих персоналій. Безпосередньо *біографічний підхід* допоможе віднайти причини прояву й розвитку педагогічних ідей у різних фактах біографії, розкрити сутнісні, “знакові” моменти, що стоять за ними, побачити за нагромадженням емпіричних фактів певні закономірності. Натомість *парадигмальний підхід* дасть досліднику змогу розглянути логіку розвитку ідей певного педагога з позиції самої науки, її внутрішньої динаміки, з точки зору виникнення і трансформації різних ідей постулатів, вироблених членом або членами окремої науково-педагогічної спільноти, що діяла в певний час і в певному просторі. Не слід оминати в історико-педагогічних дослідженнях й *феноменологічний підхід*, який розкриває значення суб’єктивного досвіду як основного вимірника сутності людської особистості [8, с. 5].

Ми поділяємо погляди вченої про те, що всі вище означені підходи на сьогодні є ефективними способами всебічного та ґрунтовного аналізу значної кількості джерел, за якого біографія, особистість педагога виступає, з одного боку визначальним чинником його творчості, а з іншого – віддзеркалює епоху або ж є її творцем.

Цінним для нашого дослідження є думка доктора педагогічних наук Н. Гурана, який вважає, що «“педагогічна персоналія” – це окремішій предмет історико-педагогічного дослідження, в основі якого представлена творча біографія педагога у взаємозв’язках з конкретними суспільно-політичними умовами його життя та діяльності, співставлена з розвитком педагогічної думки» [2, с. 39]. Як бачимо, науковець підходить до висвітлення творчих біографій, враховуючи історико-культурологічний контекст.

Натомість доктор педагогічних наук Н. Дічек переконана, що досліджуючи педагогічні персоналії, зокрема спадщину А.С. Макаренка у контексті світового історико-педагогічного процесу ХХ ст., процедура історико-біографічного дослідження має розпочинатися саме з вибору педагогічної персоналії, визначення мети і завдань роботи. Наступним кроком, на думку Н. Дічек, повинен бути пошук і встановлення найширшої джерельної бази, що завершується її аналізом. В подальшому на основі виокремлених емпіричних даних визначається коло історичних фактів, що стосуються особи і особливостей її педагогічної або освітньої діяльності. На переконання Н. Дічек, «Інструментами дослідження можуть виступати методи ретроспективного аналізу, які в свою чергу дають змогу звільнитися від фальсифікацій як прямих, так і побічних у біографічних джерелах, оцінити значення певних історичних (зокрема, педагогічних) подій для особи та її ставлення до них» [3, с. 326-327].

У підсумку вчена, зауважує, що «педагогічну біографістику» можна розглядати як самостійну галузь науки, об'єктом якої є особа педагога (освітнього діяча, вчителя, суспільно-культурного діяча, вченого, керівника освіти тощо) як явище історії в її різноманітних зв'язках з суспільством і часом, в її духовному розвитку, діяльнісних проявах в освітньо-виховному просторі.

Наближеним до вище означеного тлумачення є погляди Л. Смолінчук, яка вказує, що для проведення повноцінного історико-педагогічного дослідження необхідно в першу чергу окреслити зміст самого «життєпису» та чітко виокремити основні вимоги до тексту. Л. Смолінчук наполягає на тому, що біографія педагога має містити не тільки основні важливі факти його життя і діяльності, коротку узагальнену характеристику його поглядів у їх динаміці та еволюції, змісту основних праць і досягнень, але й обов'язково подаватися на тлі явищ і процесів, що визначають життя країни (світу) і розвиток науки в окремі періоди. Вчена звертає увагу дослідників на певні особливості проведення історико-педагогічного дослідження, зокрема і персоналії, яка завжди вимагає класифікації джерел. На думку Л. Смолінчук «...класифікація спадку діяча може здійснюватись як за *окремими галузями науки* (історія дидактики, теорії виховання, методики, школознавства та ін.), так і за *типами, рівнями, галузями освіти* (історія загальної та спеціальної освіти, початкової, середньої, вищої освіти, професійно-технічної, медичної, військової та ін.). Такий підхід до класифікації дозволяє всебічно і системно представити історію різних педагогічних проблем, які були предметом зацікавленості досліджуваного педагога» [7, с. 667].

Загалом, Л. Голубничка розширює діапазон дослідження проблеми й звертає увагу, на той факт, що всі педагогічно-історіографічні джерела, які містять інформацію про педагогічну персоналію, доцільніше умовно поділяти за типами, родами та видами. Докладніше:

- типи педагогічно-історіографічних джерел, які є носіями відомостей про діячів школи та

педагогіки, не відрізняються від історико-педагогічних та історичних;

- не всі з відомих видів педагогічно-історіографічних джерел є придатними при дослідженні педагогічних персоналії та мають своєрідність у застосуванні;

- усі різновиди джерел мають важливе, але неоднакове значення для історіографії педагогічних діячів, і повинні використовуватися в комплексі [1, с. 166].

Доповнити біографію педагога на думку Л. Голубничої допоможе класифікація групи джерел за змістом, виокремлюючи суто наукові дослідження, а саме: (монографії, наукові статті, матеріали конференцій тощо); *публіцистичні* (публіцистичні статті, записи виступів тощо); *особистого походження* (автобіографії педагогів, спомини та мемуари, щоденники, листи, особові архівні фонди тощо); *критико-бібліографічні* (бібліографічні довідники, бібліографічні огляди, літописи наукових видань, рецензії тощо); *художньо-педагогічні* (оповідання, романи, нариси тощо).

Слід визнати, що точка зору Л. Голубничої відповідає сучасним вимогам проведення історико-педагогічних наукових досліджень, тож звертаючись до спадщини тих чи інших персоналії, на наше думку, ми маємо усвідомлювати та враховувати такі особливості, а саме: 1) у яких соціально-політичних умовах працював педагог; 2) що саме впливало на формування його думок та поглядів; 3) яке було найближче оточення персоналії; 4) яким було ставлення влади до персоналії в означений період.

Звичайно, наведені визначення не повною мірою репрезентують всю багатогранність підходів до розуміння сутності поняття «педагогічна персоналія», проте дають змогу визначити сучасні домінуючі тенденції. Науковці вважають, що в історико-педагогічних дослідженнях потрібно дотримуватися хронологічного опису подій і безумовного узгодження його з документами та історичними фактами, а висвітлення життя педагога повинно здійснюватися у взаємозв'язку із суспільним життям та історичною епохою [3, с. 324].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Розкриваючи зміст поняття «педагогічна персоналія» ми дійшли до такого висновку, що сучасні історико-педагогічні дослідження не можливо здійснювати оминувши представників національної педагогічної думки минулого та сучасності. В сучасних історико-педагогічних дослідженнях, на нашу думку, доцільно враховувати такі методологічні рекомендації: 1) аналізуючи творчий доробок будь-якої персоналії слід враховувати ідейно-політичні й класово-партійні чинники; 2) при вивченні творчого доробку персоналії не слід оминати критико-біографічних джерел (нарисів, літературознавчих праць, спогадів, газетних та журнальних видань та ін.); 3) при дослідженні педагогічної персоналії слід оперувати лише достовірними даними і не посилалися на джерела, які не викликають довіри; 4) висвітлюючи творчий доробок персоналії слід

дотримуватись хронологічної послідовності та системної структурованості викладу матеріалу; 5) основними джерелами історико-педагогічних досліджень мають бути – офіційні документи, які найповніше розкривають біографічні характеристики персоналії.

Узагальнюючи викладене повторимо, що історико-педагогічна думка не стоїть на місці, вона постійно розвивається доповнюючись новими персоналіями. У освітньому середовищі ХХІ століття термін “педагогічна персоналія” є основою змісту навчального курсу з педагогіки, яка викладається й зокрема у Державному університеті економіки і технологій. У процесі планування та організації історико-педагогічних досліджень викладачами кафедри соціально-гуманітарних наук постійно акцентується увага на доцільності використання біографічного підходу як ефективного засобу дослідження життєвого шляху особистості. З огляду на складність та дискусійність питання, вважаємо, що вивчення персоналії у історико-педагогічних дослідженнях, дасть змогу покращити зміст наукових розвідок та сприятиме цілісному й незаангажованому висвітленню творчої біографії видатних педагогів України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Голубничка Л. А. Класифікація джерел історіографії педагогічної персоналії. *Педагогічний дискурс*. 2013. №15. С. 162-167.
2. Гупан Н. М. Розвиток історії педагогіки в Україні (історіографічний аспект): дис...докт. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2001. 492 с.
3. Дічек Н. П. Спадщина А. С. Макаренка у контексті світового історико-педагогічного процесу ХХ ст. (на матеріалах англійських джерел): дис...докт. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2005. 440 с.
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 6.03.2024)
5. Проект «Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років».URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1078> (дата звернення: 6.03.2024)
6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. No 1556-V II: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 6.03.2024р.)
7. Смолінчук Л. С. До проблеми класифікації джерельної бази дослідження персоналії. *Педагогічний дискурс*. 2013. №15. С. 664-668.
8. Українська педагогіка в персоналіях. У 2 кн. Кн. 1 : навч. посіб. за ред. О.В. Сухомлинської. К. : Либідь, 2005. 624 с.

REFERENCES

1. Holubnycha, L. A. (2013). *Klasyfikatsiya dzherel istoriografii pedahohichnoyi personaliyi*. [Golubnycha L.A. Classification of sources of historiography of pedagogical persone] : Pedagogical discourse, №15 S. 162-167. [in Ukrainian]

2. Hupan, N. M. (2001). *Rozvytok istoriyi pedahohiky v Ukrainy (istoriografichnyy aspekt)* [The development of the history of pedagogy in Ukraine (historiographical aspect)]. Thesis ... Doctor Ped. Sciences: 13.00.01, Kyiv. 492 s. [in Ukrainian]

3. Dichek, N. P. (2005). *Spadshchyna A. S. Makarenka u konteksti svitovoho istoriko-pedahohichnoho protsesu XX st* [The Legacy of A.S. Makarenko in the Context of the World Historical and Pedagogical Process of the Twentieth Century (Based on English Language Sources)]. Thesis ... Doctor Ped. Sciences: 13.00.01, Kyiv. 440 s. [in Ukrainian]

4. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»* [Law of Ukraine “On education”] from 05.09.2017 No2145-VIII Retrieved from: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (last accessed: March 6, 2024). [in Ukrainian]

5. *Proekt “Kontseptsia rozvytku osvity Ukrainy na period 2015–2025 rokiv”* [The project “Concept of the development of education of Ukraine for the period 2015-2025”] URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1078> (last accessed: March 6, 2024). [in Ukrainian]

6. *Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 r. No 1556-VII* [On higher education: Law of Ukraine dated July 1, 2014 No. 1556-VII]: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1556-18> (last accessed: March 6, 2024). [in Ukrainian]

7. Smolinchuk, L. S. (2013). *Do problemy klasyfikatsiyi dzherel'noyi bazy doslidzhennya personaliyi* [On the Problem of Classification of the Source Base of Personality Studies]: Pedagogical discourse, №15. S. 664-668. [in Ukrainian]

8. Sukhomlynska, V. O. (2005). *Ukrayins'ka pedahohika v personaliyakh* [Ukrainian pedagogy in personalities] U 2 kn. Kn. 1: navch. posib. Kyiv, 624 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ВОЛІКОВА Марина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету економіки і технологій.

Наукові інтереси: педагогіка, теорія та історія соціального виховання дітей та молоді.

КОВАЛЬ Ганна Володимирівна – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету економіки і технологій.

Наукові інтереси: сфера державного управління, місцеве самоврядування, державна молодіжна політика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

VOLIKOVA Marina Mykolaivna – candidate of Pedagogical Sciences, associate professor at the Department of Social-Humanitarian Science, The Kryvyi Rih State University of Economics and Technology.

Scientific interests: pedagogy, theory and history of social education of children and young people.

KOVAL Ganna Volodymyrivna – Doctor of Science in Public Administration, Professor, and Chair of Public Administration and Administration Department at the State University of Economics and Technology.

Scientific interests: Public Administration, Local Government, State Youth Policy.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2024 р.